

Postawy społeczne wobec jąkania w Polsce.

Przegląd badań

Marta Węsierska¹
mw700@york.ac.uk

Agata Błachnio²
gatta@kul.pl

Aneta Przepiórka²
aneta.przepiorka@kul.pl

Kenneth O. St. Louis³
kstlouis@wvu.edu

Katarzyna Węsierska^{4,5}
katarzyna.wesierska@us.edu.pl

¹ University of York, Wielka Brytania

² Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

³ West Virginia University, USA

⁴ Uniwersytet Śląski

⁵ Centrum Logopedyczne w Katowicach

Wprowadzenie

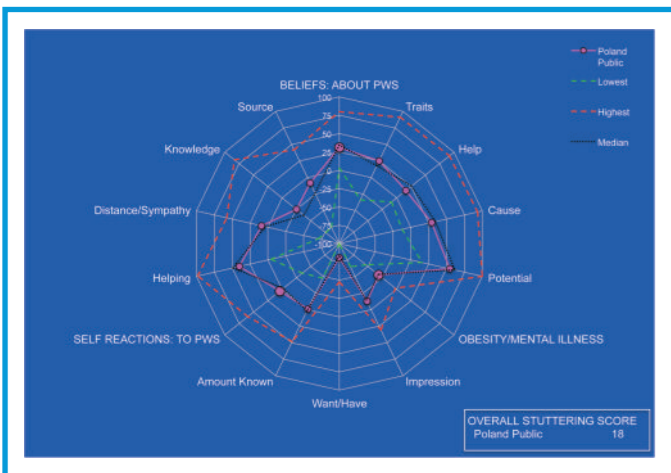
Jąkanie jest bardzo złożonym zaburzeniem komunikacji językowej, łączącym zarówno aspekty behawioralne, jak i emocjonalne lub poznawcze (Bennett, 2006). Badania międzykulturowe wykorzystujące metody sondowania opinii publicznej dotyczące ludzkich atrybutów, a w szczególności jąkania (POSHA-S) wskazują, że postawy społeczne wobec osób jękających się są często negatywne lub stygmatyzujące. Takie niewłaściwe postawy społeczne wobec osób jękających się mogą prowadzić do wykluczenia społecznego, mogą również negatywnie wpływać na jakość życia tych osób. Baza danych, która pomaga w identyfikacji negatywnych postaw społecznych, wspiera działania, które mogą przyczynić się do wzrostu akceptacji jąkania, ograniczenia wykluczenia społecznego osób jękających się i zwiększenia skuteczności terapii. Poster prezentuje przegląd czterech projektów badawczych prowadzonych w Polsce nad postawami różnych grup społecznych wobec zjawiska jąkania i wiedzy na ten temat.

Metodologia prowadzonych badań

W badaniach został użyty kwestionariusz POSHA-S (tłum. Błachnio, Przepiórka) badający opinię wobec osób jękających się (St. Louis, 2011). W polskiej grupie respondentów znaleźli się: 268 osób reprezentujących ogół społeczeństwa, 188 logopedów, 403 studentów logopedii i 205 studentów różnych kierunków studiów. Grupę porównawczą tworzyły dwie grupy studentów ze Stanów Zjednoczonych (N = 50) i Wielkiej Brytanii (N = 50). Średnie wartości kwestionariusza POSHA-S zostały przekształcone ze skali od +100 (właściwe i pozytywne odpowiedzi) do -100 (niewłaściwe/negatywne odpowiedzi). Wyniki analizowano z wykorzystaniem *t-testu* grup niezależnych, następnie obliczono *d Cohena* jako wskaźnik wielkości różnic. Dane porównano do median z bazy danych POSHA-S zawierających prawie 200 próbek średnich.

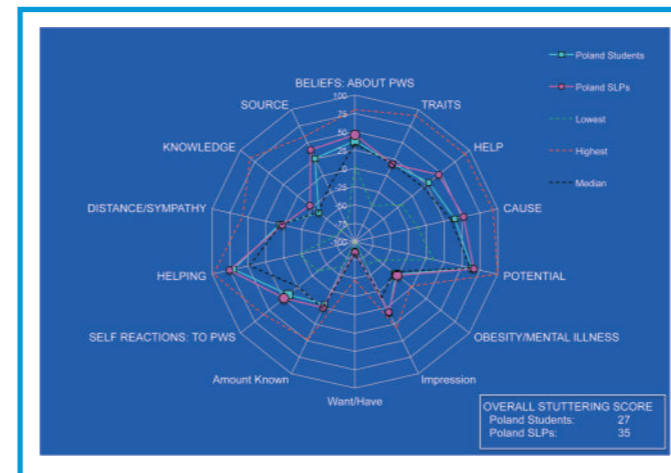
Wyniki badań

Ogół społeczeństwa

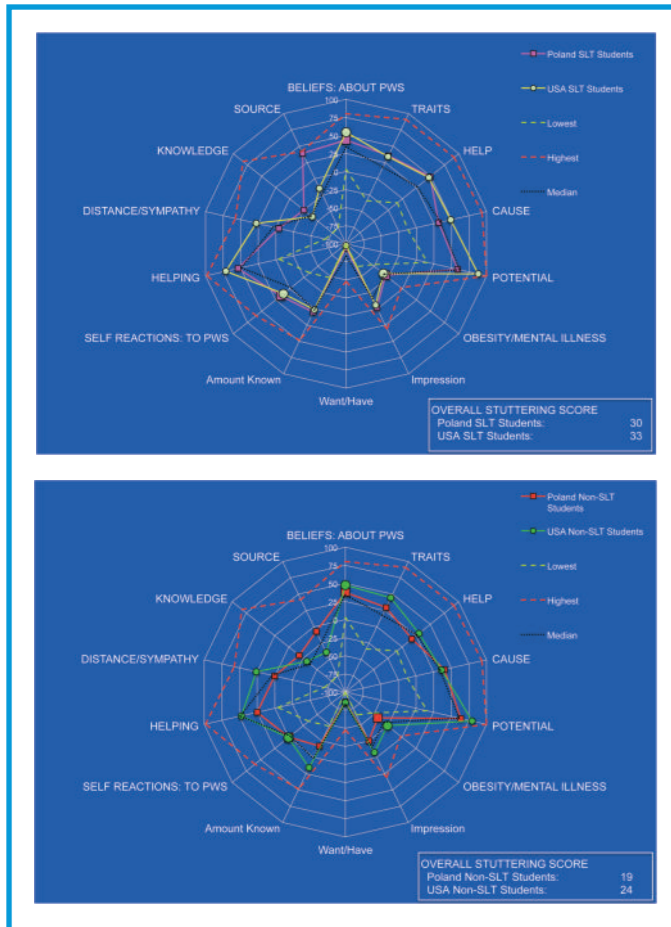
- W pytaniu dotyczącym pomocy osobom jękającym się polskie społeczeństwo otrzymało niższe lub mniej pozytywne średnie wyniki POSHA-S w porównaniu do wartości median z ogólnej bazy danych.
- W części dotyczącej wiedzy i źródeł wiedzy na temat jąkania wyniki te były bardziej pozytywne (Overall Stuttering Score; OSS = 18).
- Postawy tej grupy uczestników były na ogół podobne do tych z innych próbek wśród dorosłych społeczeństw na całym świecie (OSS = 16), należy jednak podkreślić, że wiele ocen było negatywnych.

Logopedzi i studenci logopedii

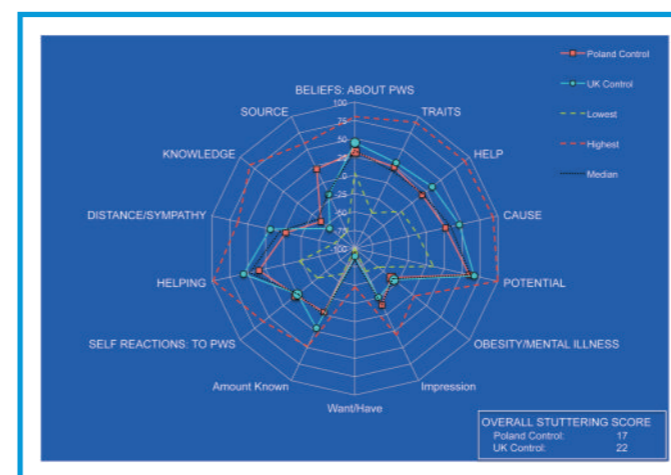
- Polscy logopedzi otrzymali wyższe wyniki niż studenci logopedii (OSS = 35 vs OSS = 27), chociaż różnice były niewielkie, a w niektórych przypadkach nieznaczące.
- Warto podkreślić, że te dwie grupy uzyskały wyniki wyższe niż średnia dla polskiej opinii publicznej.
- Chociaż obie grupy wybrały odpowiednie odpowiedzi dotyczące poczucia winy u osób jękających się, to ich oceny były mniej odpowiednie w pytaniu dotyczącym poczucia nieśmiałości i strachu u osób jękających się. Różnica między grupami nie była statystycznie istotna.

Studenci z USA i z Polski

- Dane pochodzą z większego projektu prowadzonego wśród studentów amerykańskich i polskich.
- Wyniki studentów logopedii w Polsce były mniej pozytywne niż studentów innych kierunków
- Polscy studenci logopedii uzyskali mniej pozytywne wyniki ogólne i w podskali dotyczącej przekonań w porównaniu do studentów amerykańskich
- Polscy studenci innych kierunków uzyskali niższe wyniki w części testu dystans/sympatia, etiologia trauma emocjonalnej, obawa jeśli rodzeństwo się jąka niż w grupie amerykańskich studentów

Studenci polscy i angielscy

- Oryginalne badania obejmowały dodatkowe grupy, ale na potrzeby tego posteru opisana została tylko grupa kontrolna (studentów różnych kierunków).
- Polscy studenci wykazywali znacząco mniej pozytywną postawę wobec jąkania niż studenci angielscy
- Polska grupa uzyskała niższe wyniki we wszystkich komponentach poza: świadomość źródeł, wiedza i wrazenie

Dyskusja

Wyniki badań pokazują, że postawy wobec jąkania wśród Polaków są na poziomie przeciętnym. Jak zauważył St. Louis (2014) studenci logopedii wykazują bardziej pozytywną postawę niż postawy polskich studentów innych kierunków poza logopedią, postawy polskich studentów były jednak mniej pozytywne niż studentów amerykańskich. Ogólnie badania na polskiej próbie wydają się być podobne do tych prowadzonych w innych krajach. Analizując zgromadzone wyniki, można stwierdzić, że prawdopodobieństwo stygmatyzacji i społecznego wykluczenia osób jękających się w Polsce jest podobne jak i w innych populacjach na świecie.

Wnioski

Cztery projekty badawcze prowadzone w Polsce pokazały, że w społeczeństwie polskim postawy wobec zjawiska jąkania były w dużym stopniu spójne. Istnieje potrzeba prowadzenia dalszych badań nad postawami wobec osób jękających się oraz tych z innymi zaburzeniami płynności mówienia. Takie projekty badawcze są kontynuowane. Dotychczas zgromadzone wyniki badań pokazują, że aby zapobiegać wykluczeniu społecznemu oraz działać na rzecz podnoszenia jakości życia osób jękających się konieczne jest podnoszenie świadomości na temat jąkania i innych zaburzeń płynności w Polsce.

Bibliografia

- Bennett E. M., (2006), *Working with people who stutter. A lifespan approach*. Pearson Education, Inc., Upper Saddle River.
- Przepiórka A., Błachnio A., St. Louis K. O., & Woźniak T., (2013), *Public attitudes toward stuttering in Poland*. "International Journal of Language and Communication Disorders", 48, 703-714.
- St. Louis K. O., (2011), *The Public Opinion Survey of Human Attributes-Stuttering (POSHA-S): Summary framework and empirical comparisons*. "Journal of Fluency Disorders", 36, 256-261.
- St. Louis K. O., Przepiórka A. M., Beste-Guldborg A., Williams M. J., Błachnio A., Guendouzi J., Reichel I. K., Ware M. B., (2014), *Stuttering attitudes of students: Professional, intracultural, and international comparisons*. "Journal of Fluency Disorders", 39, 34-50.
- Węsierska M., St. Louis, K.O. (w druku), *Comparison of attitudes towards stuttering among Polish and English university students*. "Chowanna".
- Węsierska K., Węsierska M., St. Louis K. O. (2013, wrzesień), *A comparison of attitudes toward stuttering between Polish SLPs and SLP students using the POSHA-S*. Poster zaprezentowany podczas the Stuttering Attitudes Research Symposium. Morgantown, USA.
- Węsierska M., Wonnacott E., St. Louis, K. O. (2013, maj), *Comparison of attitudes towards stuttering among a population of Polish and English students*. Poster zaprezentowany podczas the 2nd International Counseling and Education Conference. Istanbul, Turcja.

Podziękowania

Autorzy plakatu pragną podziękować kolegom, którzy wsparli realizację tego projektu poprzez pomoc w zbieraniu danych.